

Hayat Boyu Öğrenme Alanında 2013-2023 Yılları Arasında Türkiye'de Yapılmış Araştırmaların İncelenmesi

Serkan Yenil*, Gülsün Şahan**

Makale Geliş Tarihi:01/07/2023

Makale Kabul Tarihi:03/10/2023

DOI: 10.35675/befdergi.1321521

Öz

Bu çalışmanın amacı Türkiye'de 2013 yılından 2023 yılına kadar hayat boyu öğrenmeyle ilgili yayınlanan araştırma/inceleme türündeki makaleleri yayınladıkları yıllara, konusuna, yöntem ve desenine, örneklem türüne, örneklem büyüklüğüne, veri toplama araçlarına, veri analiz tekniğine göre incelemektir. Bu amaçla 2013 yılından 2023 mayıs ayına kadar yayınlanmış olan 188 makaleye ulaşılmıştır. Bu makalelerden 63 derleme türündeki makale çalışma kapsamı dışında tutulmuş ve 125 araştırma/inceleme türündeki makale incelenmiştir. Çalışmada betimsel analiz tekniği kullanılmış ve incelenen makaleler yıllara, yöntem, örnekleme, örneklem büyüklüğüne, veri analiz yöntemlerine vb. özelliklerine göre analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgular frekans/yüzde tablosu ve grafikler ile sunulmuştur. Çalışma sonucunda yıllar içerisinde alanda yayınlanan makalelerin sayısında artış olduğu görülmüştür. İncelenen çalışmaların çoğunun örnekleminin lisans düzeyinde öğrencilerden oluştuğu ve deneysel olmayan yöntemlerin daha çok tercih edildiği, nicel çalışmaların daha fazla olduğu da ulaşılan sonuçlar arasında olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Hayat boyu öğrenme, yaşam boyu öğrenme, yetişkin eğitimi

Review of Research on Lifelong Learning in Turkey in the Years 2013 to 2023

Abstract

The aim of this study was to examine the research/review articles published in Turkey from 2013 to 2023 on lifelong learning in terms of the years of publication, subject, method and design, sample type, sample size, data collection tools, and data analysis technique in order to provide orientation and currency in the field and to shed light on future studies. For this purpose, 188 articles published between 2013 and May 2023 were accessed. Of these articles, 63 review articles were excluded from the scope of the study, and 125 research/review articles were analyzed. Descriptive analysis technique was used in the study and the articles were analyzed according to years, method, sampling, sample size, data analysis methods, etc. The findings obtained as a result of the study were presented with frequency/percentage tables and graphs. As a result of the study, it was seen that the number of articles published in the field has increased over the years. It was also found that the sample of most of the studies examined

* Milli Eğitim Bakanlığı, Bartın, Türkiye, serkanyenil@hotmail.com ORCID: [0009-0000-6466-3979](https://orcid.org/0009-0000-6466-3979)

** Bartın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Bartın, Türkiye, gsahan@bartin.edu.tr ORCID: [0000-0002-1215-9727](https://orcid.org/0000-0002-1215-9727)

Kaynak Gösterme: Yenil, S. & Şahan, G. (2024). Hayat Boyu Öğrenme Alanında 2013-2023 Yılları Arasında Türkiye'de Yapılmış Araştırmaların İncelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(41), 1843-1869.

consisted of undergraduate students, non-experimental methods were more preferred, and quantitative studies were more common.

Keywords: *Adult education, lifelong learning*

Giriş

Bilginin devinimi, bilgi ve bilişim teknolojilerinin 1970'li yıllardan itibaren hızla gelişmesi ve bunun toplumsal etkisi ile güncel bir olgu haline gelmiştir (Bölükoğlu, 2002). Bugün insanlar hızla değişen bir dünyada yaşamaktadır. Bu durum bireyleri gelecekte nelerin beklediğini ve neye ihtiyaç duyacaklarını tahmin etmesini zorlaştırmaktadır. Toplumların hızlı gelişimi, toplumsal hayatın her alanında bilgiyi artırmaktadır. Değişim ve gelişim ile birlikte üretilen bilgi hızla güncelliğini kaybetmekte ve eskimektedir (Oral & Yazar, 2015). Günümüzün rekabet, karmaşıklık ve hızlı değişim ortamında bireyler, bu durumla başa çıkmak ve ilerlemek için gereken bilgilere erişme, bunları muhafaza etme ve kullanabilme yeteneklerine sahip olmalıdır (Aydın, 2003). Eğitimin artık yaşam boyunca devam eden daimi araştırmayı ve öğrenmeyi içeren bir süreç olarak tanımlanması gerekmektedir (Akbaş & Özdemir, 2002). Bireyler yaşamları boyunca değişime ve yeniliğe uyum sağlamak bununla birlikte kişisel, mesleki ve entelektüel gelişimlerini sürdürebilmek için hayat boyu öğrenme becerilerine ihtiyaç duyarlar. Eğitimde amaç; bireye bilgileri aktarmaktan çok, ihtiyaç olunan bilgiye ulaşma ve ihtiyaç duyulduğunda o bilgiyi kullanabilme becerisini kazandırmaktır (Akınoğlu, 2003). Hayat boyu öğrenme kavramı, insanlığın başlangıcından beri var olmasına rağmen önemini her geçen gün arttırmaktadır. İlk insanlardan bu yana, yetişkinler yaşamları boyunca eğitime ihtiyaç duymuşlardır. Bu ihtiyaçlara yönelik her dönemin kendi içinde özel yöntemler geliştirilmiştir (Ünal, 2006: 2). Hayat boyu öğrenme becerileri ve yetenekleri sayesinde insanlar yeni becerilere ve bilgilere ihtiyaç duyar ve yaşamları boyunca değişime uyum sağlarlar. Günümüzde gelinen noktada bireyler, yaşı ne olursa olsun örgün eğitim sürecinden sonra toplumsal yapıya uyum sağlamak için mesleki, toplumsal ve bireysel olarak öğrenme süreçlerini sürdürmek zorunda hissederler. Hayat boyu öğrenme kavramı kapsamlı bir şekilde araştırılmış ve bu kavramı temsil eden bazı temel ilkeler şu şekilde tanımlanmıştır (Ersoy & Yılmaz, 2009);

- Hayat boyu öğrenme herkesi kapsar,
- İnsan kaynaklarına öncelik verip bu alana daha çok yatırım yapar,
- Öğrenmenin sürekliliği için destek ve teşvik sağlar,
- Yeni ve modern öğrenme araçları bulur ve mevcut olanları geliştirir,
- Toplumdaki tüm kesimlerin bilgiye ulaşabilmesini sağlar,
- Herkes için hayat boyu öğrenme imkanlarını sağlar.

Hayat boyu öğrenme geleneksel olarak bilinen ve zorunlu eğitim sonrasında devam eden bir süreç olmanın aksine, temelleri ailede atılan ve bireylerin eğitim yaşantısını ve sonrasını kapsayan bir yaklaşımdır. Bu nedenle okul ortamı bu yaklaşım için zorunlu bir kavram değildir. Geleneksel öğrenme ile karşılaştırıldığında bu yaklaşım geleneksel öğrenmeye alternatif olarak ortaya çıkan bir anlayış olmanın ötesinde çağdaş bir yaklaşım olarak tanımlanabilir.

Hayat Boyu Öğrenmenin Tanımı ve Kapsamı

Bilgi sürekli güncellenen bir kavramdır. Değişen dünyanın gelişimine ayak uydurmak ve bu değişimleri yakından takip edebilmek için kişinin kendini geliştirmesi kaçınılmazdır (Tezcan & Deveci, 2018). Bilginin değişim hızıyla birlikte öğrenme şekilleri günümüzde farklılaşmaya başlamıştır. Öğrenme denildiği zaman artık sadece örgün eğitim kurumlarında geçirilen zaman akla gelmemektedir (Çalışkan Toyoğlu & Doğan, 2020). Günümüzde yaşanan bu değişimlerle örgün eğitim kurumlarında verilen bilgilerin yetersiz olduğu gerçeği ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu nedenle örgün eğitimdeki kayıpların telafisi ve eksikliklerin giderilmesi, nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi, boş zaman aktivitelerinin oluşturulması gibi amaçlar doğrultusunda her an, her yerde ve devamlı bir şekilde bireyleri geliştirmeyi amaçlayan hayat boyu öğrenme kavramının önemi artmaktadır (Kılıç & Altınışık, 2018). Hayat boyu öğrenme insanın yaşam başlangıcından yaşamın sonuna dek süren aktif bir süreçtir. Yaşam içerisinde bireye eğitim aracılığıyla kazandırılan her türlü bilgiyi, beceriyi, tutumu ve davranışları kapsayan hayat boyu öğrenme, örgün eğitimdekinin aksine yaş ve mekân sınırlaması olmaksızın her yaş ve her alanda devam etmektedir (Samancı & Ocakçı, 2017). Öğrenme okul sınırlarının ötesinde yaşam boyu süregelen bir süreç şeklinde görüldüğünden, hayat boyu öğrenme (HBÖ) kavramı günlük yaşamda daha tartışmalı hale gelmiştir. Bu bağlamda hayat boyu öğrenme yerin, zamanın, yaşın, sosyo-ekonomik düzeyin ve eğitim düzeyinin kısıtlamalarına takılmadan, her insana eşit fırsatlar sunarak, örgün eğitimi de içine alacak şekilde yaşam boyu devam eden eğitim-öğretim süreci olarak tanımlanabilir (Dinevski & Dinevski, 2004). Demirel (2011)'e göre hayat boyu öğrenme, "Herkes ihtiyacı olan eğitimi, ihtiyaç duyduğu anda ve olanaklarına uygun yerde vermeyi amaçlayan eğitim yaklaşımı" şeklinde tanımlanmaktadır. Alanyazın incelendiğinde farklı araştırmacılar tarafından hayat boyu öğrenme kavramına ilişkin farklı tanımlamalar karşımıza çıkmaktadır. Kulich (1982)'e göre hayat boyu öğrenme, bireye yaşamı süresince eğitim sağlamak şeklinde tanımlanmaktayken, White (1982) kişinin yaşamını kontrol edebilmesi için ihtiyaç duyduğu bilgileri edinmesi olarak değerlendirmektedir (akt. Günüş, Kuzu & Odabaşı, 2012). Turan'a göre; "Hayat boyu öğrenme, işle alakalı hedeflerin yanı sıra kişisel, sivil ve toplumsal hedefleri içerir. Örgün eğitim sisteminin içerisinde ve dışarısında farklı ortamlarda gerçekleşebilir. Hayat boyu öğrenme, bilgi ve insanlara yatırımın artırılmasını ve yeterli ve becerilerin geliştirilmesini içerir. Bu, yenilikçi fırsatların, daha esnek öğrenme biçimlerinin edinilmesinin ve genişletilmesinin desteklenmesini içerir. Amaç, insanların yüksek kaliteye sahip öğrenme fırsatlarına ve tecrübelere adil ve koşulsuz

erişimini sağlamaktır. Bunun sağlanmasında eğitim sistemi kilit rol oynamaktadır” (Turan, 2005). Baptiste; “eşitsizliğin, açlığın, işsizliğin ve sağlık sorunlarının dünya nüfusunun çoğunu etkilediği günümüzde eğitimcilerinin enerjilerini zengin toplumları daha da zenginleştirmeyi hedefleyen, hayat boyu öğrenme gibi daha sonralıklı konulara yönlendirmelerinin ne kadar doğru olduğunu sorgularken, hayat boyu öğrenmeyi, ‘en kusursuz etik tuzak’ ve ‘gelişen teknolojinin, bilgi devriminin ve küreselleşmenin emriyle’ biçimlenen bir olgu olarak değerlendirmektedir” (Beycioğlu & Konan 2008).

Hayat Boyu Öğrenmenin Amacı

Hayat boyu öğrenmedeki temel amaç, insanların bilgi topluluğuna adaptasyon sağlamasına yardımcı olmak ve kendi hayatlarını yönetebilmek adına ekonomik ve sosyal yaşamın bütün aşamalarına etkin şekilde katılımını sağlamaya fırsat vermesidir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2014). Bireyler doğduğu andan itibaren öğrenme ve bilgi ihtiyacını karşılamak ister ve yaşamın devamlılığını sağlamak için öğrenme temel bir ihtiyaçtır. Duman (2007)’a göre yetişkin eğitiminin amaçları; yetişkinlerin toplum içinde yaşamak için gerekli bilgi, alışkanlık, beceri ve niteliklere sahip olduğu bir toplum yaratmak, içinde yaşadığımız toplumun gelişimini anlamak ve ortaya çıkan sorunlara çözüm üretmeye çalışmak ve kişinin kendini geliştirmesi için ihtiyaç duyduğu tutum, bilgi ve anlayışa olanak sağlamak şeklinde sıralanmaktadır. Hayat boyu öğrenme, insanlara bireysel olarak daha fazla seçenek sunup, onların ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayan bir eğitim fırsatı göstermeyi amaçlamaktadır (Selçuk & Uzunboylu, 2016). Hayat boyu öğrenme; bireylere öğrenmenin fırsatlarını yaratarak kişisel gelişimlerini sağlamayı, kişilerin sosyal entegrasyonunu sağlamayı ve ekonomik büyümeye katkıda bulunmayı amaçlamaktadır (Güleç, Çelik & Demirhan, 2012). Hayat boyu öğrenmenin amaçları arasında; ekonomik kalkınma ve istihdam edilebilirlik, kişisel olarak gelişmek ve kendini gerçekleştirmek, toplumsal bilinç ve demokratik anlayışa sahip bireyler yetiştirmek bulunmaktadır. Hayat boyu öğrenmenin temel hedefleri aynı zamanda bireysel ve toplumsaldır. Bireysel olarak, hayat boyu öğrenmenin amacı, her yaş ve sınıftan insanın ihtiyaçlarına göre bilgi ve becerilerini arttırmak, mesleki ve sosyal olarak kendilerini geliştirmek ve yaşam kalitelerini yükseltmektir (Sarıgöz, 2015, s. 26). Bununla birlikte toplum açısından yüksek eğitilmiş bir iş gücü, daha geniş ve toplum çapında bir demokrasi anlayışı ve daha kıymetli bir yaşamı hedeflemektedir (Chapman, Gaff, Toomey & Aspin, 2005, s. 100). Bu açıdan bakıldığında hayat boyu öğrenmenin bireysel ve toplumsal amaçlarının birbirine bağlı olduğu görülmektedir. Bireylerin aktif vatandaşlığa teşvik edilmesi ile toplumun bütünlüğü sağlanmaktadır. Kendini yenileyen ve geliştiren insan, aktif rol alan bir vatandaş olarak topluma hizmetleriyle fayda sağlar (Özçiftçi & Çakır, 2015, s. 6).

Hayat Boyu Öğrenme ile Geleneksel Öğrenme Arasındaki Farklar

Yirminci yüzyılın başlarından beri halk eğitim merkezleri aracılığıyla sanat, mesleki ve teknik eğitim merkezleri ile bazı kamu ve özel eğitim kurumlarının sertifikaya

dayalı mesleki programlarının yaygınlaşması, yapılandırılmış geleneksel eğitime önemli bir alternatif olarak karşımıza çıkmaya başlamıştır (Edwards & Usher, 2001). Bu alternatifler, kişinin yaşamı boyunca süren öğrenme süreçleri şeklinde belirtilen hayat boyu öğrenme ile sonuçlanmıştır. Buna ek olarak, hayat boyu öğrenme bir grup Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) uzmanları tarafından geliştirilip 1990'lı yıllarda önemi daha çok artarak "beşikten mezara öğrenme" şeklinde adlandırılmıştır (European Commission, 2003).

Hayat boyu öğrenmede amaç, insanların bilgi topluluğuna uyum sağlayabilmeleri ve buldukları toplumdaki hayatlarıyla mücadelede ekonomik ve sosyal hayatın tüm aşamalarına etkin olarak katılmalarını sağlamaktır (Berberoğlu, 2010). Ayrıca hayata aktif olarak katılan kişilerin öğrenme becerilerini de kendilerinin kazanması kaçınılmazdır. Problem tanımlama, karara ulaşma, izleme, değerlendirme ve problem çözme gibi beceriler bireyin hayatının devamı için çok önemlidir (Senemoğlu, 2001). Geleneksel öğrenmede, bilginin kaynağı öğretmendir ve öğrenciler öğretmenden bilgi alıp öğrendiklerini yaparlar, dolayısıyla yaratıcılık sınırlıdır. Bu eğitim türü, ilköğretimden yükseköğretime kadar uzanır ve çoğunlukla müfredata dayalıdır. Başka bir deyişle, sınırlı öğrenme fırsatlarıyla ihtiyaçları karşılamayı amaçlayan bir öğrenme yolu olarak adlandırılabilir. Geleneksel eğitimde öğretmenler önce öğretimin içeriğine ilişkin temel eğitime sahip olurlar, bilginin kaynağı konumunda olurlar ve daha sonra mesleki eğitim yoluyla eksik konuları tamamlarlar. Geleneksel öğrenmeye öğrencinin bakış açısıyla bakıldığında, öğrenciler test edilerek yeterlilik seviyeleri belirlenir. Hayat boyu öğrenme kavramı ise birbirinden öğrenenlerin farklı bakış açıları geliştirdiği, yaratıcılığın öne çıktığı ve sınırların ortadan kalktığı bir öğrenme sürecidir. Günlük yaşantı içerisinde bireyler yaparak ve grupla daha etkili öğrenirler. Hayat boyu öğrenmeyi ilke edinen eğitimcilerse yeni bilgi ve deneyimler edinerek, öğrenmelerini sürekli kılarak öğrencilerini geliştirmeye yönelik farklı bakış açısı oluşturma şansı bulmaktadırlar. Hayat boyu öğrenme sürecinde öğrenen bireyler, formal ve informal tüm öğrenme fırsatlarını kullanarak ne öğreneceğine karar verir ve amaçlarına ulaşır. Her hedefin yeni bir hedefe götürdüğü düşünüldüğünde bu kavram, hayat boyu öğrenmeyi ilke edinenler için insanı hayatın her aşamasında aktif kılan sonsuz bir döngüye benzetilebilir (Yüksel, Gündoğdu, Akyol & Vural, 2016). Geleneksel öğrenmede bilginin kaynağı öğreticiyken hayat boyu öğrenmede ise öğretici bilgiye ulaşmak için yol gösteren ve rehberlik edendir. İnsanlar, alışılmış ve örgün eğitimin yeterli düzeyde olmadığı, endüstrinin ve toplumların ihtiyaçlarını karşılayamayacağını düşündükleri veya anladıkları için hayat boyu öğrenmeyi kolay kabul etmişlerdir. Bu nedenle hayat boyu öğrenme formal eğitime alternatif olarak değil, örgün eğitimdeki tamamlanmamış bilgilerin tamamlandığı veya henüz keşfedilmemiş yeteneklerin keşfedildiği öğrenme süreci olarak görülmektedir (Berberoğlu, 2010).

Hayat Boyu Öğrenmenin Tarihsel Gelişimi

Hayat boyu öğrenme kavramı olarak ilk defa 1920'li yıllarda John Dewey, Eduard Lindeman ve Basil Yeaxle aracılığıyla gündelik hayatın devam eden bir boyutu olduğunun anlaşılmasından sonra ortaya çıkmış ve kullanılmıştır. 1970'li yıllarda bir UNESCO politikası haline gelen hayat boyu öğrenme, 1970-1980 yıllarında başta OECD (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü) olacak şekilde tüm eğitimcilerin ve eğitimde politika yapımcıların arasında bir sürekli eğitim kavramı olarak popüler hale gelmiştir. 1970 yılında UNESCO tarafından yayınlanan ve eğitimin okul çağı yaşı dışına taşınmasını, eğitime hayat kalitesini arttıran bir araç olarak ilgi gösterilmesini vurgulayan "Faure" raporu hayat boyu öğrenme alanında öncülük eden belgelerdendir (Akkuş, 2008). Hayat boyu öğrenme kavramının uluslararası seviyede gündeme gelmesi 1970'li yıllardan sonra olmuştur. Dehmell bu alanın tarih içerisindeki gelişimini üç döneme ayırmıştır (Beycioğlu & Konan 2008):

1) Hayat Boyu Öğrenme Kavramının İlk Zirve Dönemi (1970'lerin başı): Kavramının uluslararası düzeyde ilk defa tartışılmaya başlandığı dönem olmuştur. UNESCO, OECD ve Avrupa Konseyi gibi kuruluşlar hayat boyu öğrenme kavramına ilgi göstermeye başlamışlardır. Bu süreçte hayat boyu öğrenme kavramı içerisinde sosyal ve kültürel hedefler ve insani idealler ön plana çıkmıştır.

2) Hayat Boyu Öğrenme Kavramına İlginin Azaldığı Dönem (1970'lerin ortaları-1990'ların başı): Hayat boyu öğrenme alanına olan ilginin azaldığı dönemdir. Bu süreçte ekonomik sorunlar hükümetlerin gündemine girmiş, bu nedenle ekonomik söylemin hakim olduğu hayat boyu öğrenme teorisi oluşmaya başlamıştır.

3) Hayat Boyu Öğrenme Kavramının İkinci Öğrenme Zirve Dönemi (1990'ların başından günümüze): Bu dönem hayat boyu öğrenmenin anlamının derinleştiği süreçtir, hakim olan insancıl yaklaşım yerine artık yararcı ve ekonomik bir anlayış oluşmuştur. Bu dönemin zirve olarak görülmesini etkileyen faktörlerin başında sadece eğitimcilerin değil, ekonomist ve sosyolog gibi farklı alanlardan bilim adamlarının da terimi kullanmaları ve kendi alanlarına göre yorumlamalarıdır. Bu dönemde UNESCO, OECD ve en önemli aktörlerden AB (Avrupa Birliği) gündemlerine tekrar bu kavramı almıştır (Beycioğlu & Konan, 2008).

Avrupa Parlamentosu'nun 1996 yılını "Avrupa Hayat Boyu Öğrenme Yılı" ilan etmesi Avrupa Birliği'nin hayat boyu öğrenme alanında attığı önemli bir adımdır. "Avrupa Hayat Boyu Öğrenme Yılı" ile bireylerin sosyal, toplumsal, ekonomik ve teknolojik değişime adaptasyonlarını arttırmak ve demokratik karar alma sürecine katılımlarının sağlanması amaçlanmıştır. AB, Lizbon'da 10 senelik stratejik amaçları paylaştığı 2000 yılındaki toplantısında hızla değişen dünyada radikal değişime olan ihtiyacı dile getirdi. Bu dönüşümün içeriğinde "ekonomik reformun geliştirilmesi", "sosyal refah" ile birlikte "eğitim sistemlerinin modernizasyonu"na değinilmiştir (Avrupa Komisyonu [European Commission], 2000). AB Komisyonu'nu 2000 yılında hayat boyu öğrenmeye ilişkin Memorandum on Lifelong Learning [Yaşam Boyu Öğrenme Bildirisi] onaylanmıştır. Bildirinin uygulanması komisyona tam üye olan ve

adaylık durumunda olan devletlerde gündeme gelerek bu alanın gelişmesine katkıda bulunmuştur. Yine bu belgenin ana odak noktası, Hayat Boyu Öğrenme kavramının bilgiye dayalı bir ekonomi ve topluma geçmek için önemli olmasıdır, 2004 yılında, "Eğitim ve Öğretim: 2010" ara raporuyla, "kavramı uygulamak için acil eylem" çağrısında bulunulmuştur. Bununla beraber, komisyon entegre bir program aracılığıyla hedefe ulaşmaya çalışmıştır. Bu program, okul eğitimi için Comenius, yükseköğretim için Erasmus, Yetişkin Eğitimi İçin Grundtvig ve meslek eğitimi için Leonardo Da Vinci programlarını içermektedir. Hayat boyu öğrenme kavramının AB eğitim politikalarında merkezi konuma gelmesinde bu planın etkisi büyüktür (Dehmell, 2006). Avrupa Komisyonu'na (European Commission, 2019) göre hayat boyu öğrenme felsefesine sahip bireyler şu yeterliklere sahip olmalıdır:

- 1) Ana Dilde İletişim,
- 2) Yabancı Dillerde İletişim,
- 3) Matematiğin ve Temel Becerilerin Teknoloji ve Bilimde kullanımı,
- 4) Sayısal Beceri,
- 5) Öğrenmeyi Öğrenme,
- 6) Vatandaşlık ve Sosyal Beceriler,
- 7) Girişimci Olma Ruhu ve
- 8) Kültürel Farkındalık

Bu yeterliliklere sahip olmak günümüzde bireylerin daha kaliteli bir yaşam sürerek istihdam sorunlarını önlemek için büyük önem taşımaktadır. Avrupa Birliğine üye devletlerinin çoğunda hayat boyu öğrenmeyi destekleyen doğrudan bir yasal metin bulunmamasına rağmen ülkelerin birliğe katılım sürecinde eğitim basamaklarına hayat boyu öğrenme kavramını yerleştirmesi uygulama örnekleriyle gözlenebilmektedir (akt. Beycioğlu & Konan, 2008).

Türkiye’de Hayat Boyu Öğrenme

Toplumu cehaletten kurtarmaya çalışan Mustafa Kemal Atatürk, "zaferden sonra yapılacak iş, bağımsızlık savaşı kadar önemliydi" diyerek Milli Mücadele'nin sadece savaş meydanlarıyla sınırlı olmadığını, yapılacak işlerin sürekli olduğunu belirtmiştir. Sakarya Savaşı'ndan önce 16-21 Temmuz 1921'de ilk kez Maarif Kongresi yapılmıştır. Atatürk cepheden gelerek kongreye katılmış ve yaptığı açılış konuşmasında kurulacak yeni devletin ayakta kalabilmesinin eğitim ile mümkün olduğunu söylemiş ve Halk Mektepleri Projesi ile halka okuma-yazma öğretmeye yönelik uygulamalara yer vermiştir (Önal, 2010). Cumhuriyetin ilk yıllarında gerçekleşen harf inkılabı ile halkın her kesiminde okuma yazma konusunda seferberlik başlatılmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilk halk eğitim birimi, 1926 yılında Temel Eğitim Genel Müdürlüğü'ne bağlı Eğitim ve Öğretim Dairesi bünyesinde "Halk Terbiyesi Şubesi" adı altında kurulmuştur. Ancak ne yapacaklarını tam olarak bilemedikleri, gerekli hazırlıkların yapılamadığı ve halk eğitimi konusunda uzman personel eksikliği olduğu için başarı sağlanamamıştır (Okçabol, 2006). Cumhuriyetin ilk yıllarında İrşad Heyetleri, Türk Öğretmenler Birliği Halk Dersaneleri, Halk Eğitimi Şubesi, Halkı Okutma Mektepleri Genelgesi, Halk Derslikleri, Millet Mektepleri, Halkevleri, Köy Eğitim Kursu ve Köy Enstitüleri halk eğitimi adına önemli adımlardır.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından sunulan Hayat Boyu Öğrenme Stratejisi Belgeleri, ülkemizin bu alanda halihazırdaki ihtiyaçlarıyla beraber ihtiyaçlara yönelik atılacak adımları göstermektedir. Öncelikle, Türkiye'nin 16 önceliğini listeleyen 2009–2013 Hayat Boyu Öğrenme Stratejisi ve Eylem Planı Belgesi, hayat boyu öğrenme altyapısını güçlendirerek nitelikli eğitime erişimi kolaylaştırma genel hedefini tanımlamıştır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2010). 2014-2018 Türkiye'nin Hayat Boyu Öğrenme Stratejisinde toplumda hayat boyu öğrenme kültürünü ve bilincini oluşturmak, hayat boyu öğrenme fırsatlarını ve arzını artırmak, hayat boyu öğrenme fırsatlarına erişimi arttırmak, hayat boyu rehberlik sistemi ve danışmanlığı geliştirmek, ön öğrenmelerin tanınma sistemini geliştirmek, hayat boyu öğrenme izleme ve değerlendirme sistemini öğrenmek ve geliştirmek olmak üzere altı öncelik belirlenmiştir.

Hayat boyu öğrenme kavramına ve yetişkin eğitimi konularına Milli Eğitim Şuralarında ve Kalkınma Planlarında da sıklıkla yer verilmiştir. Ülkemizde 2001-2023 yılları arasında beşer yıllık süreçleri kapsayacak şekilde hazırlanan sekizinci, dokuzuncu, onuncu ve on birinci kalkınma planlarında, hayat boyu öğrenmenin önemi vurgulanmıştır. 2019-2023 yıl aralığını kapsayacak şekilde hazırlanan on birinci kalkınma planında hayat boyu öğrenmenin toplumun tüm kesimlerine yaygınlaştırılacağı üzerinde durulmuştur (Kalkınma Planları, 2022). 2011 yılında MEB'e bağlı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü kurulması (HBÖGM), üniversitelerin eğitim fakültelerinde eğitim bilimleri anabilim dalına bağlı olarak Hayat Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi Anabilim dalı açılması ve bunun yanında öğretmenlik bölümleri programlarında bulunan seçmeli derslerin arasına Yetişkin Eğitimi ve Hayat Boyu Öğrenme dersinin eklenmesi, bu alana verilen önemin son yıllarda arttığı destekler niteliktedir.

Konu ile ilgili alan yazın incelendiğinde bu alana gösterilen ilginin son zamanlarda hızla arttığı görülmektedir. Hayat boyu öğrenmenin bireyin içinde bulunduğu her ortamda gerçekleşip; zaman, yer, yaş, eğitim düzeyi gibi kısıtlamaları göz ardı eden bir kavram olması eğitim alanında dünyada yürütülen çalışmalar arasında ön sıralara gelmesinde etkili olmuş ve hayat boyu öğrenme kavramıyla ilgili çeşitli çalışmalar yürütülmüştür (Güleç vd., 2012). Bu çalışmalar genel olarak yetişkin eğitimi ile ilgili konular olurken bununla beraber yeterlilik kazanmaya ve yeterlilik gelişimine yönelik konular da alanda çalışılan konular arasındadır. Bunun yanında belirli yıl ve

kapsamlarda yapılan çalışmaların taranarak düzenlendiği çalışmalar da mevcuttur. Sevinç ve Çelebi (2020) öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimleri ile iş doyumları arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmalarında öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimleri ile iş doyumları arasında anlamlı fakat düşük seviyede bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Ünal (2019), yükseköğretim kurumlarında kullanılan ders kitaplarının öğrencilerin hayat boyu öğrenme becerilerini kazanmasındaki etkisini araştırdığı çalışmada ders kitaplarının hayat boyu öğrenme becerisi kazandırmada yetersiz olduğunu, hazırlayan kişilerin hayat boyu öğrenme konusunda bilgi sahibi olması gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Boztepe ve Demirtaş (2018), öğretmen adayları ile yaptıkları çalışmalarında hayat boyu öğrenme ve iletişim memnuniyet düzeyleri arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu ancak bu ilişkinin zayıf olduğu sonucunu ortaya koymuşlardır. Gökbulut (2021) öğretmenlere yönelik yaptığı çalışmada öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyleri ile hayat boyu öğrenme eğilimlerini incelemiş ve genç öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeylerinin daha yüksek olduğu bununla beraber öğretmenlerde yaş ile hayat boyu öğrenme eğilimi arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Ay ve Şahan (2018) aile eğitimi kapsamında verilen kursların yetişkin eğitimi açısından etkililiğini incelediği çalışmalarında, bu kursların kursu alan yetişkinlerce önemsendiği, yetişkinlerin bu kursların yaygınlaştırılıp, zorunlu tutulması yönünde düşünceleri olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bunun yanında bu kurslara çoğunlukla annelerin katıldığı, baba katılımının düşük düzeyde olduğu, kursa katılan yetişkinlerin kursların sonunda davranışlarında olumlu yönde değişiklikler olduğu da çalışmanın dikkat çeken sonuçları arasındadır. Ulusoy ve Akpınar (2018) herhangi bir hayat boyu öğrenme programına kayıtlı olan yetişkinlerin bu kurslar hakkındaki görüşleri üzerine yaptıkları çalışmalarında yetişkinlerin bu kurslara kendini geliştirme, ekonomi, istihdam, kişisel gelişime katkı gibi amaçlarla kayıtt olduklarını ve yetişkinlerin içinde buldukları gelişimsel dönemin görevleri doğrultusunda bu kurslara kayıt yaptırdığı sonucuna ulaşmıştır. Şahan ve Yasa (2017) hayat boyu öğrenme alanında yüksek lisans yapan öğrenciler ile yaptıkları çalışmalarında eğitim gören öğrencilerinin çoğunun yüksek lisansa başlama amaçları arasında bireysel olarak gelişim, çocuklara rol model olma, mesleki olarak ilerleme gerekçeleri olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bununla birlikte öğrencilerin büyük çoğunluğunun aldıkları eğitim ile beklentilerinin örtüştüğü sonucu da ortaya çıkmıştır. Yenen ve Yıldırım (2020) çalışmalarında yetişkin eğitimi programları kapsamında okuma yazma kursuna katılan kadınların günlük yaşantılarında olumlu sonuçlar aldıklarını, özgüven duygusu kazandıklarını, geleceğine yönelik yeni hedefler koyduklarını ve öğrenimlerini devam ettirme kararı aldıkları sonucuna ulaşmıştır. Yüksel ve diğerleri (2016) çalışmalarında 2000-2015 yılları arasında Türkiye’de hayat boyu öğrenme ile ilgili yapılmış makale ve tezler değerlendirilmiş, çalışmaların çoğunlukla algı ve tutum inceleme amacıyla yazıldığı sonucuna ulaşmışlardır. Öztürk (2020) Türkiye’de 2000-2020 tarihleri arasında hayat boyu öğrenme alanında yayınlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin incelendiği çalışmada, “hayat boyu öğrenme” ve “yaşam boyu öğrenme” kelimeleri ile yapılan aramalarda ilk tezin 2007 yılına ait olduğu, ülkemizde bu alanda

tez çalışmalarına çok geç başlandığı fakat son yıllarda bu alanda yapılan çalışmaların arttığını ifade etmiştir. Özüdoğru, Baltacı ve Özçakır (2021) yaptıkları çalışmada 2007 ve 2018 yılları arasında hayat boyu öğrenme ile ilgili lisansüstü tezleri incelemişlerdir. Bu incelemeler sonucunda hayat boyu öğrenme alanı ile ilgili çalışılan konulara bakıldığında; öğretmenlerin ve diğer meslek gruplarının hizmet içi ve mesleki eğitim süreçleri (%21,54), hayat boyu öğrenmede dijital teknolojiler (%13,85), bireylerin yeterlilik düzeylerini geliştirme ve yeni yeterlilikler kazandırma (%10,77), kendi kendine öğrenme (%10,00), hayat boyu öğrenmede yetişkin eğitimi (%7,69), Avrupa Birliğinde ele alınan konular ve politikalar (%6,15) konularının olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Hayat boyu öğrenme sadece belirli ülkelerde değil tüm dünyada yoğun olarak ilgi duyulan bir yaklaşımdır. Türkiye’de 2000’li yıllardan itibaren sistem oluşturmak adına hayat boyu öğrenme kavramına dair çalışmalar hız kazanmıştır. Hayat boyu öğrenme alanına duyulan ilgi tüm dünyadakine paralel olarak ülkemizde de yıllar içerisinde artmış olup alanda yürütülen çalışmaların sayısı da gittikçe artmaktadır. Tüm dünya ülkeleriyle beraber Türkiye’de de hayat boyu öğrenme alanına yönelik tutumun belirlenmesi ve bu alanda ortak bir dil geliştirme düşüncesi, alana yönelik çalışmaların sayısındaki artışın nedenleri arasında gösterilebilir. Literatürde yapılan çalışmalar incelendiğinde bu alanda son yıllarda yapılan çalışma sayılarının artış gösterdiği sonucuna ulaşılabilir. Son yıllarda hayat boyu öğrenme konusu ile ilgili yapılan çalışmaların sayılarında artış olmasına rağmen bu konu ile ilgili derleme çalışmalarının sayısının azlığı dikkat çekmektedir. Hayat boyu öğrenme kavramının öneminin ve bu alanda yapılan çalışmaların son yıllarda arttığı düşünüldüğünde, bu çalışma ile hayat boyu öğrenme alanında 2013-2023 yılları arasında yapılmış araştırmaların farklı değişkenler açısından nasıl bir eğilime sahip olduğunun incelenmesi, sonraki yıllarda yapılacak çalışmalara yön belirlemesi ve rehberlik etmesi açısından önem taşımaktadır. Hayat boyu öğrenme alanında yapılmış çalışmanın bir araya getirilerek incelenmesi bu alanda çalışma yapacak araştırmacılara fikir vermesi bakımından önemlidir, bu çalışmanın alana katkı sunacağı düşünülmektedir.

Çalışmanın amacı Türkiye’de 2013-2023 yılları arasında hayat boyu öğrenme alanı ile ilgili yayınlanan araştırma/inceleme türündeki makalelerin yayınlandıkları yıllara, konusuna, yöntem ve desenine, örneklem türüne, örneklem büyüklüğüne, veri toplama araçlarına, veri analiz tekniğine göre dağılımlarını incelemektir.

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu çalışma kapsamında, Dergi park veri tabanında bulunan 2013-2023 Mayıs ayı tarihleri arasında “hayat boyu öğrenme”, “yaşam boyu öğrenme” ve “yetişkin eğitimi” ifadelerini başlıklarında içeren araştırma makaleleri incelenmiştir. Araştırma bir nitel

araştırma yöntemi olan doküman analizi yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Doküman analizinde, araştırmaya konu olan olgu veya olgulara dair bilgiler sunan yazılı materyallerin analizi amaçlanmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2016).

Çalışma Grubu

Dergi park veri tabanında 2013–2023 yılları arasında yayınlanan ve başlıklarında “hayat boyu öğrenme”, “yaşam boyu öğrenme” ve “yetişkin eğitimi” ifadelerini içeren araştırma inceleme ve derleme türlerinde 188 adet makaleye ulaşılmıştır. Araştırma konusu kapsamında amaçlı örnekleme yöntemi seçilmiştir. Amaçlı örnekleme; kapsamlı bir araştırma yapabilmek için araştırmanın amacı bağlamında çok fazla bilgi içeren durumları seçmektir (Büyüköztürk vd., 2008). Seçilen yöntem doğrultusunda “hayat boyu öğrenme”, “yaşam boyu öğrenme” ve “yetişkin eğitimi” ifadelerini başlıklarında içeren makalelere yönelik taramalar yapılmıştır. Bu örnekleme türünde araştırmacılar kimi veya neyi seçeceklerine kendi takdirlerine göre karar verirler ve araştırma amaçlarına en uygun örnekler çalışma grubuna dahil edilir (Balci, 2011). Çalışma grubu seçilirken aşağıdaki kriterler göz önünde bulundurulmuştur;

1. Dergipark veri tabanında arama kısmına “hayat boyu öğrenme”, “yaşam boyu öğrenme” ve “yetişkin eğitimi” ifadeleri yazılarak başlıklarında bu ifadeleri içeren makaleler,

2. Nitel, nicel ve karma türünde olan araştırma-inceleme makaleleri,

3. 2013 yılından 2023 Mayıs ayına kadar olan süre içerisinde yayınlanan araştırma-inceleme makaleleri değerlendirilmiştir. Bu kriterler göz önünde bulundurulduğunda 63 adet derleme türündeki makale çalışmaya dahil edilmemiştir. Araştırmanın çalışma grubu 125 araştırma inceleme türünde makaleden oluşmaktadır.

Veri Toplama Aracı

2013-2023 yılları arasında Dergi park veri tabanında hayat boyu öğrenme, yaşam boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi kavramlarını başlıklarında içeren araştırma makalelerinin analizini yapmak amacıyla Sözbilir ve Kutu (2008) tarafından geliştirilen ve Ozan ve Köse (2014) tarafından revize edilmiş makale sınıflama formu (Ek 1) kullanılmıştır. Form, makale künyesi, araştırmanın deseni/yöntemi, veri toplama aracı, örnekleme ve veri analiz yöntemleri olmak üzere temel olarak beş bölümden oluşmaktadır. Ozan ve Köse (2014) yaptıkları çalışmada formun kapsam geçerliğinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Veri toplama aracı Ek 1’de sunulmuştur.

Veri Toplama Süreci

Türkiye’de yetişkin eğitimi, hayat boyu öğrenme ve yaşam boyu öğrenme alanlarında bilimsel dergilerde yayınlanan araştırma-inceleme makalelerine ulaşmak için Dergi park veri tabanı kullanılarak başlıklarında “yaşam boyu öğrenme”, “hayat boyu öğrenme” ve “yetişkin eğitimi” ifadelerini içeren makaleler taranmış; bu konu

başlıklarına uygun tüm makaleler kapsama dahil edilmiştir. Araştırma kapsamında zaman sınırlamasına gitmek amacıyla 2013-2023 yılları arası seçilmiştir. Bu kriterlere uyum toplam 188 makale bulunmuştur. Bulunan makaleler araştırma-inceleme ve derleme makaleleri olarak gruplandırılmış ve 63 derleme makalesi kapsam dışında tutularak, 125 araştırma makalesi çalışma kapsamına alınmıştır. Bu makaleler makale sınıflama formunda belirtilen ölçütler doğrultusunda incelenmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde nitel veri analizi tekniklerinden betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analiz yöntemi, farklı veri toplama teknikleriyle toplanan verilerin önceden belirlenen temalara göre özetlenip ortaya çıkan bulguların okuyanlara yorumlanmış şekilde sunulmasını amaçlamaktadır. Betimsel analiz, çalışılmak istenen farklı durum ve olaylar hakkında özet bilgi sağlaması sebebiyle araştırma yapan kişilerce sık sık tercih edilmektedir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2008). Araştırma kapsamında yer alan makaleler; yayımlandıkları yıl, konu, yöntem ve desen, örneklem türü, örneklem büyüklüğü, veri toplama araçları, veri analiz tekniği değişkenleri açısından incelenmiş ve Excel programında sınıflandırılarak kaydedilmiştir. Analiz sonuçları frekans, yüzde değerleri ve grafikler kullanılarak gösterilmiştir. Bu çalışmada güvenilirlik hesabı için Miles ve Huberman (1994) güvenilirlik formülünden yararlanılmıştır. Bunun için kodlamalar üç ayrı uzmana gösterilerek çalışmanın güvenilirliği %80 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmanın her aşamasında Araştırma ve Yayın etiğine uyulmuş olup literatüre dayalı bir çalışma olduğundan etik onay gerektirmemiş, tüm alıntılarının kaynakçada gösterilmesine dikkat edilmiştir.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, Dergi park veri tabanından 2013-2023 tarihleri arasında hayat boyu öğrenme alanında yayınlanan 125 adet araştırma makalesinin incelenmesi sonucunda ulaşılan bulgulara yer verilmiştir.

Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı

Araştırmanın kapsamında incelenen makalelerin 2013-2023 yılları arasındaki dağılımı Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1.

Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı

Yıllar	f	Yüzde(%)
2013	-	-
2014	2	1,6
2015	9	7,2
2016	10	8
2017	18	14,4
2018	20	16
2019	17	13,6
2020	17	13,6

2021	15	12
2022	12	9,6
2023	5	4
Toplam	125	% 100

Tablo 1 incelendiğinde ulaşılan makalelerin hiçbirinin 2013 yılında yer almadığı görülmektedir. 2014 yılında 2,2015 yılında 9, 2016 yılında 10, 2017 yılında 18, 2019 yılında 17, 2020 yılında 17, 2021 yılında 15, 2022 yılında 12, son olarak 2023 yılında 5 makalenin yayınlandığı anlaşılmıştır. Ancak 2023 yılı tamamlandığında bu araştırmaların artacağı tahmin edilmektedir.

Makalelerin Konularına Göre Dağılımı

Araştırma sonucunda elde edilen makalelerin başlıklarında geçen alan isimlerine göre dağılımları Tablo 2’de verilmiştir.

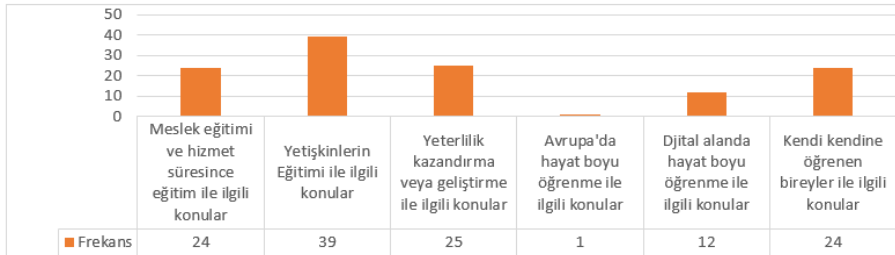
Tablo 2.

Makalelerin Başlıklarında Kullanılan Alan İsimlerine Göre Dağılımları

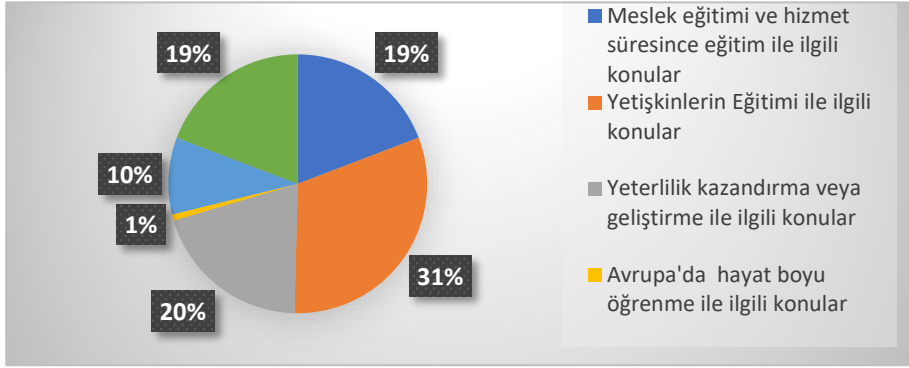
İsmlendirme	f	Yüzde(%)
Hayat boyu öğrenme	32	25,6
Yaşam boyu öğrenme	52	41,6
Yetişkin eğitimi	41	32,8
Toplam	125	% 100

Tablo 2 incelendiğinde başlığında hayat boyu öğrenme ifadesi bulunan 32 makale, yaşam boyu öğrenme ifadesi bulunan 52 makale ve yetişkin eğitimi ifadesi bulunan 41 makale bulunduğu görülmektedir. Tablo 2’ye göre makale başlıklarında alan ismi olarak “yaşam boyu öğrenme” ifadesine daha çok yer verildiği (%41,6) sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırma sonucunda ulaşılan makalelerin konularına göre frekans dağılımları Şekil 1’de yer almaktadır.

Şekil 1 incelendiğinde en fazla çalışılan konu alanının yetişkinlerin eğitimi ile ilgili konular olduğu, en az çalışılanın ise Avrupa’da hayat boyu öğrenme ile ilgili konular olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu verilerin yüzdeleri Şekil 2’de gösterilmiştir.

Şekil 1. Makalelerin çalışılan konu alanına göre dağılımı

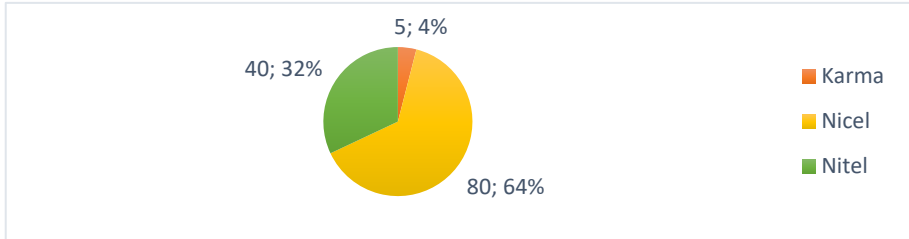

Şekil 2. Makalelerin çalışılan konu alanına göre yüzdesel dağılımı

Şekil 2 incelendiğinde ulaşılan makalelerin anahtar kelimelerinden yola çıkarak yapılan konu sınıflandırmalarına göre en çok çalışılan konu alanı (%31) yetişkinlerin eğitimi ile ilgili konular olmuştur. Bu konuyu yeterlilik kazandırma ve yeterlilik geliştirme ile ilgili konular (%20) takip etmiştir. Kendi kendine öğrenen bireyler ile ilişkili konular (%19) ile meslek eğitimi ve hizmet süresince eğitim ile ilgili konular (%19) hakkında yapılan çalışmaların eşit sayıda olduğu görülmüştür. Dijital alanda hayat boyu öğrenme ile ilgili konular (%10) ve Avrupa'da hayat boyu öğrenme (%1) konuları da bu alanda çalışılan diğer konular olmuştur. Şekil 2'de görüldüğü gibi ulaşılan makalelerde birçok farklı konuda çalışmalar yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Makalelerin Yöntemlerine ve Desenlerine Göre Dağılımı

Çalışma kapsamında ulaşılan makalelerin araştırma yöntemlerine göre dağılımı Şekil 3'te verilmiştir.

Şekil 3. Makalelerin yöntemlerine ilişkin dağılımı

Şekil 3'e göre 2013-2023 yılları arasında hayat boyu öğrenme, yaşam boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi ifadelerini başlıklarında içeren 80 tane araştırma makalesinde nicel araştırma yöntemi kullanıldığı görülmektedir. Nitel araştırma yöntemine sahip makalelerin sayısı 40 olup, çalışma kapsamında ulaşılan makalelerden 5 tanesi karma araştırma yöntemine sahiptir. İncelenen makalelerde çoğunlukla nicel araştırma yönteminin tercih edildiği, bunu nitel araştırma

yöntemlerinin izlediği ve karma araştırma yönteminin nitel ve nicel yöntemlere göre daha az tercih edildiği görülmüştür. Çalışma kapsamında ulaşılan makalelerin araştırma desenlerine ve araştırma alt desenlerine göre dağılımı Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3.
Makalelerin Yöntemine ve Desenine İlişkin Dağılımı

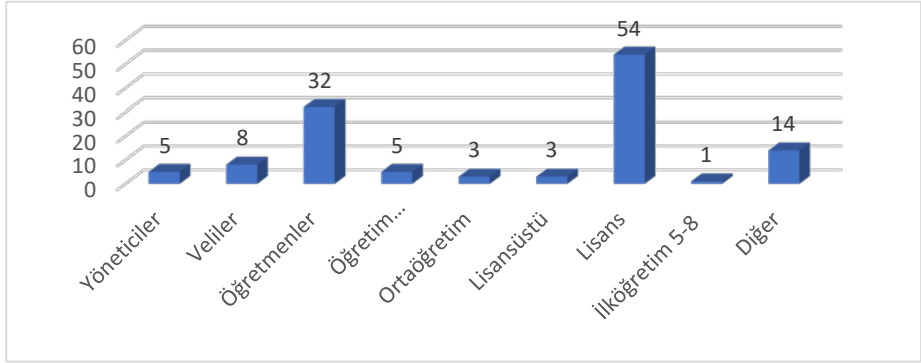
Araştırma Yöntemi	Araştırma Deseni	Araştırma Alt Deseni	Frekans(f)	Yüzde(%)
Nicel yöntem	Deneyisel çalışmalar	Gerçek deneyisel çalışmalar	-	-
		Yarı deneyisel çalışmalar	1	0,8
		Zayıf deneyisel çalışmalar	-	-
	Deneyisel olmayan çalışmalar	Betimsel tarama çalışmaları	52	41,6
		İlişkisel tarama çalışmaları	37	29,6
Nitel yöntem	Etkileşimli çalışmalar	Karşılaştırmalı çalışmalar	2	1,6
		Kültür Analizi çalışmaları	-	-
		Olğubilim çalışmalar	10	8
		Kuram oluşturma çalışmaları	-	-
		Örnek olay (Durum çalışması)	13	10,4
		Eleştirel çalışmalar	-	-
	Etkileşimli olmayan çalışmalar	Diğer çalışmalar	-	-
		Kavram analizi çalışmaları	-	-
		Tarihsel analiz çalışmaları	-	-
		Meta analiz çalışmaları	-	-
		Diğer çalışmalar	5	4
		Karma çalışmalar	Açıklayıcı çalışmalar (Nicel/Nitel)	3
Karma yöntem	Karma çalışmalar	Keşfedici çalışmalar (Nitel/Nicel)	2	1,6
		Çeşitleme çalışmaları (Nitel + Nicel)	-	-
Toplam			125	% 100

Tablo 3' e göre çalışma kapsamında incelenen bir makalenin deneyisel, 91 makalenin deneyisel olmayan, 28 makalenin etkileşimli ve 5 makalenin karma araştırma deseninde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Başlıklarında hayat boyu öğrenme, yaşam boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi ifadelerine yer veren bir makalenin deneyisel araştırma deseni ve yarı deneyisel alt araştırma deseninde olduğu belirlenmiştir. İncelenen makalelerin çoğu deneyisel olmayan araştırma desenine sahiptir. Deneyisel olmayan araştırma desenine sahip 91 makale incelendiğinde en fazla betimsel tarama alt desenine sahip makaleler olduğu (%41,6), bunu sırasıyla ilişkisel tarama (%29,6) ve karşılaştırmalı alt desenin uygulandığı makaleler (%1,6) izlemektedir. Etkileşimli desene sahip makalelerin (%18,4) alt desenlerinde durum çalışması (%10,4) ve olğubilim (%8) tercih edilmiştir. Doküman analizi alt deseni (%4) de bazı makalelerde tercih edilirken çalışma kapsamında kullanılan makale sınıflama formunda diğer kategorisinde ele alınmıştır. Çalışma kapsamında incelenen makalelerde etkileşimli olmayan desene sahip bir makaleye rastlanmamıştır. Karma desene sahip makaleler

tüm çalışmaların %4' ünü oluşturmaktadır. Karma desene sahip makaleler açıklayıcı alt desen (%2,4) ve keşfedici alt desenin (%1,6) uygulandığı makalelerdir.

Makalelerin Örneklemelere Göre Dağılımı

Çalışma kapsamında ulaşılan makalelerin örneklem gruplarına göre dağılımı Şekil 4'te gösterilmiştir.

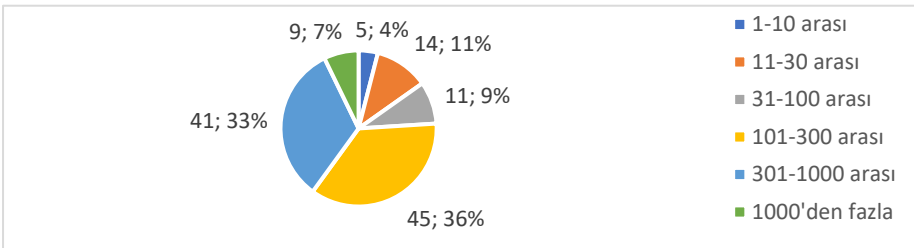

Şekil 1. Makalelerin örneklem gruplarına ilişkin dağılımı

Şekil 4 incelendiğinde çalışma kapsamında araştırılan makalelerde çalışılan örneklem grup olarak en fazla lisans öğrencileri (f=54) ve öğretmen grupları (f=32) tercih edilmiştir. Bunun yanında yöneticiler, veliler, öğretim elemanları, lisansüstü, ortaöğretim ve ilköğretim grupları da incelenen makalelerde tercih edilen örneklem gruplarıdır. Bazı makaleler örneklem grubu olarak kursiyer, polis, hemşire gibi meslek gruplarını tercih etmişlerdir fakat çalışma kapsamında kullanılan makale sınıflandırma formunda bu meslek grupları bulunmadığından diğer kategorisine dahil edilmiştir.

Makalelerin Örneklem Büyüklüğüne Göre Dağılımı

Araştırma kapsamında ulaşılan makalelerin örneklem büyüklüklerine göre dağılımı Şekil 5'te gösterilmiştir.

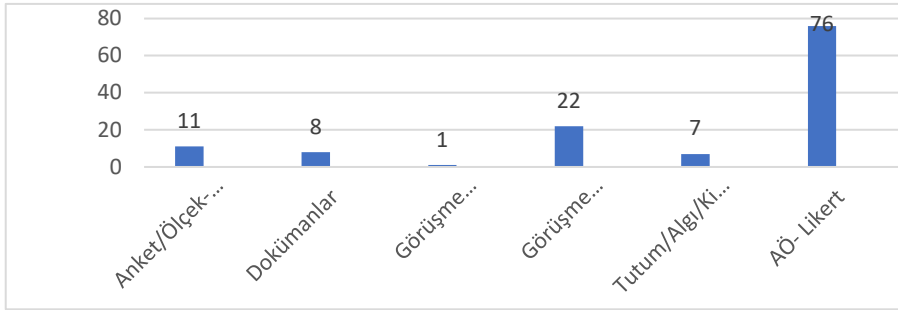

Şekil 2. Makalelerin örneklem büyüklüğüne ilişkin dağılımı

Şekil 5'te incelenen makalelerin örneklem büyüklüklerinin en çok 101 ile 300 arasında (%36) olduğu, 301 ile 1000 arasındaki (%33) örneklem büyüklüğünün ise bunu takip ettiği görülmüştür. Bunun yanında 11-30 arası (%11), 31-100 arası (%9), 1000'den fazla (%7) ve 1-10 arası (%4) örneklem büyüklüklerine de çalışmalarda yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Makalelerin Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı

Çalışma kapsamında incelenen makalelerin veri toplama araçlarına ilişkin dağılım Şekil 6'da gösterilmiştir.

Şekil 3. Makalelerin veri toplama araçlarına ilişkin dağılımı

Makaleler veri toplama araçlarına göre sınıflandırıldığında Şekil 6'da verildiği gibi en çok kullanılan veri toplama aracı ölçekler olduğu görülmektedir. İnceleme kapsamında ele alınan makalelerin büyük çoğunluğunda (f=76) likert veri toplama aracı kullanmıştır. Nitel araştırma kapsamında ele alınan makalelerde ise yapılandırılmış (f=1) ve yarı yapılandırılmış (f=22) görüşme formlarına yer verilmiştir. Ayrıca dökümanlar (f=8), açık uçlu anket (f=11), tutum/algı/kişilik/yetenek testleri (f=7) makalelerde kullanılan diğer veri toplama araçları olmuştur.

Makalelerin Veri Analiz Yöntemlerine Göre Dağılımı

Çalışma kapsamında incelenen makalelerin veri analiz tekniklerine ilişkin dağılımı Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4.

Makalelerin Veri Analiz Yöntemlerine İlişkin Dağılımı

Nitел Veri Analiz Yöntemleri			Frekans(f)	Yüzde(%)
Nitel Veri Analizi	Betimsel analiz	Frekans/Yüzde	26	13,1
		Ortalamalama-Standart sapma	31	15,7
Nitel Veri Analizi	Kestirimsel	Grafikle gösterim	-	-
		Korelasyon	19	9,6
		T testi	29	14,7
		Anova	22	11,1
		Ancova	-	-

		Manova	1	0,5
		Mancova	-	-
		Faktör analiz	7	3,5
		Regresyon	7	3,5
		Nonparametrik testler	16	8,1
		Diğer	-	-
Nitel Veri Analizi	Nitel analiz	İçerik analizi	17	8,6
		Betimsel analiz	23	11,6
		Diğer	-	-
Toplam			198	% 100

Tablo 4’te görüldüğü üzere makalelerde veri analiz yöntemlerinden nicel veri analizi en fazla tercih edilen yöntem olmuştur. Nicel verilerin analizinde ise kestirimsel istatistikler 101 kez kullanılırken, betimsel istatistikler 57 kez kullanılmıştır. Betimsel istatistiklerin tercih edildiği makalelerde frekans/yüzde (f=26) ve ortalama-standart sapma (f=31) tercih edilmiştir. Kestirimsel istatistiklerin kullanıldığı makalelerde ise en fazla T-testi (f=29) tercih edilirken, Anova (f=22), korelasyon (f=19), non-parametrik testler (f=16), faktör analizi (f=7), regresyon (f=7) ve Manova (f=1) kullanılan diğer veri analiz yöntemleri olmuştur. Nitel veri analizlerinin kullanıldığı makalelerin sayısı (f=40) , nicel veri analiz yöntemlerinin kullanıldığı makalelere göre daha az sayıdadır. Nitel verilerin analizinde içerik analizinin (f=17) ve betimsel analizinin (f=23) tercih edildiği görülmüştür.

Sonuçlar ve Öneriler

Dergi park veri tabanında 2013-2023 Mayıs ayı tarihleri arasında başlıklarında hayat boyu öğrenme, yaşam boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi ifadelerine yer veren makalelerin incelendiği bu çalışmada 2013 yılından başlayarak bu alanda çalışılan makalelerin sayısında genel anlamda artış olduğu görülmektedir. Bunu destekler nitelikte Öztürk (2020) Türkiye’de 2000-2020 tarihleri arasında hayat boyu öğrenme alanında yayınlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin içerik analizini yaptığı çalışmasında, YÖK ulusal tez merkezi veri tabanında “hayat boyu öğrenme” ve “yaşam boyu öğrenme” ifadeleri ile yapılan aramalar sonucunda son yıllarda bu alanda yapılan çalışmaların genel anlamda arttığını ifade etmiştir. Son zamanda bu alanda yapılan çalışmaların genel anlamda artış göstermesinin sebebi olarak değişen ve gelişen ihtiyaçların da etkili olduğu söylenebilir. Kılıç ve Yılmaz’ın (2019) 2007-2017 yılları arasında hayat boyu öğrenme ile ilgili Web of Science’da yayınlanan makaleleri incelediği çalışmasında incelenen makalelerin 9 farklı dilde yazıldığı, Türkçe yazılan makalelerin sayısının ise bu 9 dil arasında 3. sırada olduğu ve diğer ülkeler ile karşılaştırıldığında ülkemizde hayat boyu öğrenme alanına artan ilginin yüksek seviyede olduğu sonucu, bu alana gösterilen ilginin yıllar içinde arttığını desteklemektedir. 2023 yılında yayınlanan makale sayısının henüz 2023 yılına yeni girilmiş olması sebebiyle az olduğu düşünülmektedir.

Çalışma kapsamında incelenen makalelerin başlıklarında yaşam boyu öğrenme ifadesine daha fazla yer verilirken bunu yetişkin eğitimi ve hayat boyu öğrenme ifadeleri takip etmektedir. Her ne kadar birbirlerinin yerine kullanılsa da bu kavramlar arasında farklar vardır. Hayat boyu öğrenme ve yaşam boyu öğrenme kavramları birbirlerinin yerine kullanılan aynı kavramlar iken yetişkin eğitimi kavramı diğerlerinden farklıdır. Hayat boyu öğrenme, yetişkin eğitimi de içine alan geniş bir kavramdır. Hayat boyu öğrenme insan hayatının başından sonuna kadar süren dinamik bir süreçtir. Süreç içerisinde bireye eğitim yoluyla kazandırılan her türlü bilgiyi, beceriyi, tutumu ve davranışları kapsayan hayat boyu öğrenme, formal eğitimin aksine yaş ve mekan sınırlaması olmaksızın her yaş ve her alanda devam etmektedir (Samancı & Ocağcı, 2017). Hayat boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi kavramları birbirinden farklı anlamlar taşıyan iki kavramdır (Güven & Yıldırım, 2021). Dergi park veri tabanında yapılan aramalar sonucunda ulaşılan makalelerin büyük çoğunluğu araştırma makalesidir. Bununla birlikte araştırma makalesine göre daha az sayıda derleme makaleleri de bulunmaktadır. Bir alanda araştırma makalelerinin derleme makalelerine göre daha fazla sayıda olması alana olan ilgi ve eğilimin arttığını göstermektedir (Erdem, 2011).

Çalışma kapsamında ulaşılan makalelerin konuları incelendiğinde en fazla yeterlilik kazandırma ve yeterlilik geliştirme ile ilgili konuların ele alındığı ve bunu meslek eğitimi ve hizmet sürecinde eğitim ile ilgili konuların ele alındığı makalelerin takip ettiği görülmektedir. Hizmet içi eğitimler bilimsel, teknolojik, ekonomik ve ticari gelişmelere ve yeniliklere uyum sağlama, iş yöntem ve teknolojilerini geliştirme açısından önemlidir (Sancak, 2002). Makaleler incelendiğinde dikkat çeken sonuçlardan biri de son yıllarda dijital alanda hayat boyu öğrenmeyi kapsayacak şekilde yayınlanan makalelerin sayılarında artış olmasıdır. Yıldız Durak ve Şahin (2018), kodlama ve programlama eğitimlerinin öğretmen adaylarının hayat boyu öğrenme yeterlilikleri üzerine etkisini inceledikleri çalışmalarında verilen bu eğitimlerin hayat boyu öğrenme yeterliliklerinin gelişimi üzerinde önemli bir etkisinin olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Erdamar, vd. (2017) çalışmalarında öğretmenlerin eğitsel internet kullanımı konusunda öz yeterlikleri ile hayat boyu öğrenme eğilimleri arasında olumlu bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Son yıllarda hayat boyu öğrenme alanında dijital teknolojiler konusunda yapılan çalışmaların artışında küresel olarak yaşanan pandemi sürecinin ve teknolojide son yıllarda yaşanan hızlı gelişimlerin etkisi olduğu düşünülmektedir. İncelenen makalelerin çoğunda nicel yöntemlere yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Nicel yaklaşımda, araştırmacının kendi değerlerinden bağımsız olarak gerçeği nesnel olarak keşfetmesi beklenmektedir. Bundan dolayı, araştırmalarında nicel yöntem kullanan araştırmacılar kendilerini araştırmalarından soyutlarlar ve çalışmalarını genellikle bir standart olan ölçme araçlarıyla ortaya çıkarlar (Gall & Borg, 1989: 23). Bu çalışma kapsamında incelenen makalelerde nicel yaklaşımların nitel yaklaşımlara göre daha fazla tercih edildiği görülmüştür. Bunun aksine Saban ve diğerleri (2010) Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi (ULAKBİM) veri tabanını üzerinden yaptıkları

çalışmalarında Türkiye'de nitel yaklaşımların tercih edildiği çalışmaların sayısında yıllar içerisinde artış olduğunu ve eğitim bilimleri alanında en çok tercih edilen yöntemin nitel yöntemler olduğu sonucuna varmışlardır.

Çalışmaların büyük çoğunluğunda tarama modeline dayalı deneysel olmayan betimsel tarama ve ilişkisel tarama kullanılmıştır. Bu araştırmanın sonucunda ortaya çıktığı gibi literatürde de (Fazlıoğulları & Kurul, 2012; Ozan & Köse, 2012; Saracaloğlu & Dursun, 2010) tarama modelinin eğitim alanında farklı konularda fazlaca kullanılmasına yönelik bulgulara rastlanması bu sonucu destekler niteliktedir. Nitel araştırmaları tercih eden araştırmacıların ise en çok tercih ettikleri desen durum çalışması desendir. Bununla birlikte etkileşimli çalışmalardan olgubilim de araştırmacıların tercih ettiği nitel desenlerden olmuştur. Karma araştırma deseni ise daha az sayıda tercih edilmiştir. Karma deseni içeren makaleler açıklayıcı ve keşfedici alt desenlerde çalışılmış olup, çeşitleme alt desenine sahip bir makaleye rastlanmamıştır. İncelenen makalelerin büyük çoğunluğunda lisans öğrencileri örneklem grubu olarak seçilmiştir. Örneklem olarak öğretmenler ile çalışılan makalelerin sayısı da fazladır. Öğretmenlerin tercih edilme sebebi olarak, eğitim sürecinin tasarımcısı olarak hareket etmeleri ve hayat boyu öğrenme ortamında öğretmenden sorumlu olmaları söylenebilir. Öğretmenler, bireylere hayat boyu öğrenme becerileri kazandıran kişilerdir (Erdamar vd., 2017). Çalışmalarda kullanılan örneklem büyüklüğünde ise en fazla tercih edilen örneklem büyüklüğünün 101-300 kişi olduğu görülmüştür. Bunun sebebi olarak çalışmaların büyük çoğunluğunun nicel yollarla yapılması ve veri toplama aracı olarak tercih edilen likert tipi ölçeklerin büyük gruplara uygulanmasındaki kolaylığı söylenebilir. Örneklem büyüklüğü olarak 30'dan fazla ve 500'den az katılımcıdan oluşan bir çalışma grubu yeterli kabul edilmektedir (Altunışık, Coşkun, Bayraktaroğlu & Yıldırım, 2012). Bu bağlamda hayat boyu öğrenmeye yönelik incelenen bu çalışmalarda ulaşılan örneklem büyüklüklerinin yeterli olduğu söylenebilir. Çalışmalarda en sık kullanılan veri aracı likert tipi ölçekler olmuştur. Erdoğan, Marcinkowski ve Ok (2009)'un çalışması sonucunda ulaştığı anket ve ölçeklerin eğitim araştırmalarında sıkça kullanıldığı bulgusu bu durumu destekler niteliktedir. Likert tipi ölçekler büyük gruplara kolaylıkla uygulanabildiği için sıklıkla tercih edilmektedir. Çalışmalarda kullanılan veri analiz yöntemleri incelendiğinde nitel ve nicel veri analiz yöntemlerinden betimsel analiz yöntemleri ile kestirimsel yöntemlerin hemen hemen eşit sayıda kullanıldığı görülmüştür. Kestirimsel istatistik yöntemlerinden t-testi, anova, korelasyon, faktör analizi, regresyon ve non-parametrik testler tercih edilmiştir. Doğan ve Tok (2018) çalışmasında buradaki sonuca benzer olarak kestirimsel istatistiklerden t-testi ve Anova'nın daha fazla tercih edildiği sonucuna ulaşmışlardır. İncelenen makalelerde nicel yöntemlerden frekans-yüzde analizinin 26 defa ve ortalama-standart sapma analizinin de 31 defa kullanılması da dikkat çeken sonuçlardır. Yine nitel analiz yöntemlerinden olan betimsel analiz de sıklıkla kullanılmıştır. Bu sonuçlara paralel şekilde Yüksel vd. (2016) çalışmalarında bu alanda yapılan çalışmaların nitelde daha çok betimsel ve içerik analizi istatistiklerinin, nicelde ise sıklıkla frekans, ortalama, yüzde, standart sapma, t-testi ve anova

istatistiklerinin kullanıldığı sonucuna ulaşmışlardır. Sonuç olarak Dergi park veri tabanında 2013-2023 yılları arasında başlıklarında hayat boyu öğrenme, yaşam boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi ifadelerine yer veren makalelerin incelendiği bu çalışmada yıllar içerisinde çalışılan makale sayısında artış olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmaların genel olarak lisans düzeyinde olduğu, araştırma/inceleme türünde makalelerin bulunduğu, nicel yöntemlerin ve deneysel olmayan yöntemlerin daha fazla kullanıldığı, veri toplama araçlarından likert tipi ölçeklerin daha çok tercih edildiği, örneklem büyüklüğünün 101 ile 300 kişi arasında olduğu ve nicel veri analiz yöntemlerinin tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlardan yola çıkarak aşağıdaki öneriler yer almıştır.

Hayat boyu öğrenme alanı birden fazla disiplini konu alacak şekilde farklı bakış açılarının sunulduğu ve birden çok yazarlı çalışmalara uygun bir alan olduğundan bu çalışmaların sayısı arttırılabilir. Literatür incelendiğinde karma desenli çalışmaların az sayıda olduğu görüldüğünden karma desene sahip çalışmalar yapılabilir. Yapılacak çalışmalarda lisansüstü öğrenciler, yöneticiler ve veliler ile yapılan çalışmalara yer verilebilir. Bu çalışmanın sınırlılığı kapsamında sadece 2013-2023 yılları arasında ve dergi park veri tabanında yayınlanan makaleler incelendiğinden, yıl aralığı ve veri tabanı genişletilerek daha fazla makaleye ulaşılarak daha kapsamlı bir sonuca ulaşılabılır.

Yazar Katkı Oranı

Tüm yazarlar makalenin tüm süreçlerinde eşit oranda rol almıştır. Tüm yazarlar çalışmanın son halini okumuş ve onaylamıştır.

Çatışma Beyanı

Yazarlar bu çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmadığını beyan etmektedir

Kaynakça

- Akbaş, O., & Özdemir, S. M. (2002). Avrupa Birliğinde yaşam boyu öğrenme. *Milli Eğitim Dergisi*, 155(156), 112-126.
- Akınoğlu, O. (2003). Bir eğitim değeri olarak eleştirel düşünme. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(3), 7-26.
- Akkuş, N. (2008). *Yaşam Boyu Öğrenme becerilerinin göstergesi olarak 2006 Pısa sonuçlarının Türkiye açısından değerlendirilmesi* (Tez no. 231419) [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Altunışık, R., Coşkun R., Bayraktaroğlu, S., & Yıldırım, E. (2012). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Sakarya Kitapevi.
- Ay, F., & Şahan, G. (2018). Aile eğitimi kurslarının yetişkin eğitimi bağlamında etkililiğinin değerlendirilmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 66-86. <https://dergipark.org.tr/pub/usaksosbil/issue/36870/420932>
- Aydın, A. (2003). Bilgi toplumu oluşumunda bireylerin yetiştirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(14), 183-190.

- Balci, A. (2011). *Sosyal bilimlerde araştırma, yöntem, teknik ve ilkeler*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Berberoğlu, B. (2010). Hayat boyu öğrenme ile bilgi ve iletişim teknolojileri açısından Türkiye'nin Avrupa Birliği'ndeki konumu. *Journal of Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi* 5(2), 113-117.
- Beycioğlu, K., & Konan, N. (2008). Yaşam Boyu Öğrenme ve Avrupa eğitim politikaları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(24), 369-382.
- Bölüköğlu, H. İ. (2002). Bilgi çağında eğitim fakültelerinde resim iş eğitiminin genel bir değerlendirmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(3), 247-259.
- Boztepe, Ö., & Demirtaş, Z. (2018). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme ve iletişim memnuniyet düzeylerinin incelenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 8(2), 327-335.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çalışkan Toyoğlu, A., & Doğan, S. (2020). Okullarda hayat boyu öğrenme kültürüne ilişkin öğretmen algıları. *Trakya Eğitim Dergisi*, 10(3), 566-581.
- Chapman, J., Gaff, J., Toomey, R., & Aspin, D. (2005). Policy on lifelong learning in Australia. *International Journal of Lifelong Education*, 24(2), 99-122.
- Dehmell, A. (2006). Making a European area of lifelong learning a reality? Some critical reflections on the European Union's lifelong learning policies. *Comparative Education*, 42 (1), 49-62.
- Demirel, M. (2011). Lifelong learning and its reflections on Turkish elementary education curricula. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 87-105.
- Dinevski, D., & Dinevski, I. V. (2004). The concepts of university lifelong learning provision in Europe. *Transition Studies Review*, 11(3), 227-235.
- Doğan, H., & Tok, T. N. (2018). Türkiye'de eğitim bilimleri alanında yayınlanan makalelerin incelenmesi: Eğitim ve Bilim dergisi örneği. *Current Research in Social Sciences*, 4(2), 94-109.
- Duman, A. (2007). *Yetişkinler Eğitimi*. Ütopya Yayınevi.
- Edwards, R., & Usher, R. (2001). Lifelong learning: a postmodern condition of education?. *Adult Education Quarterly*, 51(4), 273- 287.
- Erdamar, G., Demirkan, Ö., Saraçoğlu, G., & Alpan, G. (2017). Lise öğretmenlerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ve eğitsel internet kullanma öz-yeterlik inançları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 636-657.
- Erdem, D. (2011). Türkiye'de 2005–2006 yılları arasında yayımlanan eğitim bilimleri dergilerindeki makalelerin bazı özellikler açısından incelenmesi: Betimsel bir analiz. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 2(1), 140-147.
- Erdoğan, M., Marcinkowski, T., & Ok, A. (2009). Content analysis of selected features of k-8 environmental education research studies in Turkey, 1997- 2007. *Environmental Education Research*, 15 (5), 525-548.
- Ersoy, A., & Yılmaz, B. (2009). Yaşam boyu öğrenme ve Türkiye'de halk kütüphaneleri. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(4), 803-834.
- European Commission (2000). Lisbon European Council 23 and 24 March 2000, Presidency Conclusions, Lisbon.
- European Commission (2003). Implementing Lifelong Learning Strategies In Europe: Progress Report On The Follow-Up To The Council Resolution Of 2002 On Lifelong Learning, Brussels.
- European Commission (2019). Key Competences For Lifelong Learning, Publications Office of the European Union, Lüksemburg.
- Fazlıoğulları, O., & Kurul, N. (2012). Türkiyedeki eğitim bilimleri doktora tezlerinin özellikleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 43- 75.

- Gall, M. D., & Borg, W. R. (1989). Educational research. A guide for preparing a thesis or dissertation proposal in education. 5th edition, Longman, White Plains, NY.
- Gökbulut, B. (2021). Öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyleri ile hayat boyu öğrenme eğilimlerinin incelenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 11(3), 469-479.
- Güleç, İ., Çelik, S., & Demirhan, B. (2012). Yaşam boyu öğrenme nedir? Kavram ve kapsamı üzerine bir değerlendirme. *Sakarya University Journal of Education*, 2(3), 34-48.
- Günüç, S., Odabaşı, H., & Kuzu, A. (2012). Yaşam boyu öğrenmeyi etkileyen faktörler. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 309-325.
- Güven, S., & Yıldırım, G. (2021). Lisansüstü öğrencilerin yaşam boyu öğrenme yeterliklerine ilişkin görüşleri. *Anadolu University Journal of Education Faculty*, 5(4), 465-489.
- Kalkınma Planları (2022). <https://www.sbb.gov.tr/kalkinma-planlari/>, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, (16.05.2023).
- Kılıç, A. E., & Yılmaz, R. (2019). Descriptive analysis of the articles published in the last 10 years within the context of lifelong learning: A meta-analysis. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 8(1), 322-359.
- Kılıç, A., & Altınışik, S. (2018). Hayat boyu öğrenmede Türkiye açısından yeni bir model: üçüncü bahar üniversitesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 1566-1592.
- Miles, M. B., & Huberman, A.M. (1994). *Qualitative data analysis : an expanded sourcebook* (2nd Edition). Calif. : SAGE Publications.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2010). Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi ve 2009- 2013 Dönemi Hayat Boyu Öğrenme Faaliyet Planı, Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2014). Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi, http://hbogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_04/20025555_hbostratejibelgesi_2014_2018.pdf (26.04.2023).
- Okçabol, R. (2006). *Halk Eğitimi:(Yetişkin Eğitimi)*. Ütopya Yayınevi.
- Önal, İ. (2010). Tarihsel değişim sürecinde yaşam boyu öğrenme ve okuryazarlık: *Türkiye deneyimi. Bilgi dünyası*, 11(1), 101-121.
- Oral, B., & Yazar, T. (2015). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenmeye ilişkin algılarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(52), 1-11.
- Ozan, C., & Köse, E. (2012). Eğitim programları ve öğretim alanındaki araştırma eğilimleri: bir içerik analizi. 2. *Ulusal Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi*, Bolu, Türkiye, 27-29 Eylül 2012.
- Ozan, C., & Köse, E. (2014). Eğitim programları ve öğretim alanındaki araştırma eğilimleri. *Sakarya University Journal of Education*, 4(1), 116-136.
- Özçiftçi, M., & Çakır, R. (2015). Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ve eğitim teknolojisi standartları öz yeterliklerinin incelenmesi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 5(1), 1-19.
- Öztürk, H. İ. (2020). Hayat boyu öğrenme alanında yapılan tezlerin içerik analizi. *International Journal of Active Learning*, 5(1), 12-32.
- Özüdoğru, G., Baltacı, Ö., & Özçakır, B., (2021). Türkiye’de hayat boyu öğrenme konusunda yapılan tezlerin bibliyografik değerlendirilmesi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 11(2), 829-842.
- Saban, A., Koçbeker Eid, B.N., Saban, A., Alan, S.,Doğru, S., Ege, İ., & Tunç, P. (2010) Eğitimbilim alanında nitel araştırma metodolojisiyle gerçekleştirilen makalelerin analiz edilmesi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 125-142.
- Şahan, G., & Yasa, H. D. (2017). Hayat boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi yüksek lisans eğitiminin öğrencilere katkısının değerlendirilmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(5), 1851-1867.

- Samancı, O., & Ocakcı, E. (2017). Hayat boyu öğrenme. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(24), 711-722.
- Sancak, S. (2002). *Verimliliğin artırılmasında hizmet içi eğitimin rolü* (Tez no. 122941) [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Saracaloğlu, A. S., & Dursun, F. (2010). Türkiye’de eğitim programları ve öğretim alanındaki lisansüstü tezlerinin incelenmesi. 1. *Ulusal Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi*, Balıkesir Üniversitesi, Ayyalık.
- Sarıgöz, O. (2015). *Meslek yüksekokulu öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme yaklaşımına ilişkin görüş ve farkındalıklarının değerlendirilmesi* (Tez no. 402218) [Yayınlanmamış doktora tezi, Yakın Doğu Üniversitesi-Lefkoşa]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Senemoğlu, N. (2001). *Gelişim öğrenme ve öğretim- kuramdan uygulamaya*. Gazi Kitabevi.
- Sevinç, Ş., & Çelebi, M. (2020). Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile iş doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 16(29 Ekim Özel Sayısı), 3533-3564.
- Sözbilir, M., & Kutu, H. (2008). Development and current status of science education research in Turkey. *Essays in Education [Special issue]*, 24(3), 1-22.
- Tezcan, F., & Devenci, T. (2018). Andragoji ve yaşam boyu öğrenme bağlamında yetişkinlerin öğrenmesi. *Social Science Studies*, 6 (2), 123-137.
- Turan, S. (2005). Öğrenen toplumlara doğru Avrupa Birliği eğitim politikalarında yaşam boyu öğrenme. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 5(1), 87-98.
- Ulusoy, Y. Ö., & Akpınar, Ş. (2018). Hayat boyu öğrenme programlarına katılan yetişkinlerin kurslara ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi*, 4(6), 211-231.
- Ünal, C. (2006). *Bazı AB ülkelerindeki halk eğitim ve mesleki eğitim uygulamaları ve ülkemizin halk eğitim ve mesleki eğitim uygulamaları açısından AB’ye uyumlulaştırılması* (Tez no. 191601) [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Ünal, D. P. (2019). Ders kitaplarında sunulan içeriğin yaşam boyu öğrenme becerilerini kazandırma düzeyinin incelenmesi. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 79-97.
- Uzunboylu, H., & Selcuk, G. (2016). Lifelong learning competency perceptions of teacher candidates according to a teacher training program. *The Anthropologist*, 24(1), 19-125.
- Yenen, E. T., & Yıldırım, M. (2020). Yetişkin eğitimi kapsamında okuma yazma kurslarına katılan kadın kursiyerlerin günlük yaşamlarındaki değişimler. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(3), 719-726.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız Durak, H., & Şahin, Z. (2018). Kodlama eğitiminin öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme yeterliliklerinin geliştirmesine katkısının incelenmesi. *Ege Eğitim Teknolojileri Dergisi*, 2(2), 55-67. <https://dergipark.org.tr/en/pub/eetd/issue/41971/495179>
- Yüksel, S., Gündoğdu, K., Akyol, B., & Akar Vural, R. (2016). Hayat boyu öğrenme konusunda yayımlanan tez ve makalelere ilişkin bir içerik analizi: 2000-2015. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 1491-1513.

Extended Abstract

The aim of the study is to examine the distribution of research articles published in Turkey between 2013-2023 in the field of lifelong learning according to the years of

publication, subject, method and design, sample type, sample size, data collection tools, and data analysis technique. In this study, research articles containing the expressions "lifelong learning" and "adult education" in the titles between 2013-2023 May in the Dergipark database were analyzed. The research was conducted using the document analysis method, which is a qualitative research method. Document analysis involves examining all kinds of printed publications subject to research from different angles. In the Dergipark database, 188 articles published between 2013 and 2023 were reached. Purposive sampling method was selected in the research. According to the selected method, scans were made for articles related to the field of lifelong learning. While selecting the study group, qualitative, quantitative, and mixed types of research articles containing the expressions "lifelong learning" and "adult education" in their titles were considered, and it was paid attention that their publication dates covered the period from 2013 to May 2023. According to these criteria, 63 review articles were not included in the study. The study included 125 research articles. The article classification form developed by Sözbilir and Kutu (2008) and revised by Ozan and Köse (2014) was used to analyze the research articles. The form basically consists of five sections: article title, research design/method, data collection tool, sample, and data analysis methods. The articles within the scope of the research were examined classified and recorded in the Excel program. The results of the analysis were shown using frequency, percentage values, and graphs. At every stage of this study, Research and Publication Ethics were complied with and care was taken to show all citations in the bibliography.

When the findings obtained were analyzed in general, it was seen that there were no articles in 2013, 11 articles between 2014-2015, 28 articles between 2016-2017, 20 articles in 2018, 34 articles in 2019-2020, 27 articles in 2021-2022 and finally 5 articles in 2023, and the number of articles published increased over time. There were 32 articles with the expression lifelong learning in the title, 52 articles with the expression lifelong learning, and 41 articles with the expression adult education. It is understood that the term "lifelong learning" is used more in the articles. It was seen that the most studied subject area was the subjects related to adult education, while the least studied subject area was the subjects related to lifelong learning in Europe. According to the subject classifications made according to the keywords of the articles accessed, topics related to adult education were the most studied topics. This was followed by topics related to competence acquisition and competence development, self-learning individuals, vocational training, and in-service training. Lifelong learning in the digital sphere and lifelong learning in Europe were also studied. The quantitative research method was used in 80 research articles that included the terms lifelong learning and adult education in their titles. The qualitative research method was used in 40 articles, while 5 of them had mixed research methods. According to the research designs and research sub-designs of the articles reached within the scope of the study, it was concluded that one article was experimental, 91 articles were non-experimental, 28 articles were interactive and 5 articles were mixed research designs.

Most of the articles have a non-experimental research design. Of the 91 articles with a non-experimental research design, the descriptive survey sub-design was the most common, followed by articles with the relational survey and comparative sub-design, respectively. Case studies and phenomenology were preferred in the sub-designs of articles with interactive design. While document analysis sub-design was also preferred in some articles, the article used within the scope of the study was handled in the other category in the classification form. It was understood that explanatory sub-design and exploratory sub-design were applied in a small number of mixed design articles. In the articles researched, undergraduate students and teacher groups were mostly preferred as the sample group studied. In addition, administrators, parents, lecturers, postgraduate, secondary, and primary education groups are also among the sample groups preferred in the articles examined. Some articles preferred professional groups such as trainees, police officers, and nurses as sample groups, but since these professional groups were not included in the article classification form used in the study, they were included in the other category. When the articles are classified according to data collection tools, it is seen that the most commonly used tool is scales. Likert-type data collection tools were used in the majority of the articles analyzed. Structured and semi-structured interview forms were used in the articles analyzed within the scope of qualitative research. In addition, documents, open-ended questionnaires, and attitude/perception/personality/ability tests were other data collection tools used in the articles. Among the data analysis methods, quantitative data analysis was the most preferred method in the articles. In the analysis of quantitative data, predictive statistics were used 101 times, and descriptive statistics were used 57 times. Frequency/percentage and mean-standard deviation were preferred in articles where descriptive statistics were preferred. In the articles where predictive statistics were used, T-test was mostly preferred, while Anova, correlation, non-parametric tests, factor analysis, regression, and Manova were the other data analysis methods used. The number of articles in which qualitative data analysis methods were used was less than the number of articles in which quantitative data analysis methods were used. Content analysis and descriptive analysis were preferred in the analysis of qualitative data. According to the results of this study, it is recommended to include studies with a mixed design, to include studies conducted with graduate students, administrators, and parents, and to conduct more comprehensive studies with more articles by expanding the year range and database.

Ek 1. Makale sınıflama formu, Ozan ve Köse (2014).

A. MAKALENİN KÜNYESİ				
Makalenin Adı:				
Yazarlar:				
Yayımlandığı Dergi/Yıl/Cilt/Sayı:				
B. MAKALENİN KONUSU:				
C. ARAŞTIRMA DESENİ / MAKALENİN YÖNTEMİ				
1. NİCEL		2. NİTEL		3. KARMA
1. Deneysel	2. Deneysel Olmayan	3. Etkileşimli	4. Etkileşimli Olmayan	5. Karma
1. () Gerçek Deneysel 2. () Yan Deneysel 3. () Zayıf Deneysel	1. () Betimsel tarama 2. () İlişkisel tarama 3. () Karşılaştırmalı	1. () Kültür Analizi 2. () Olgubilim 3. () Kuram Oluşturma 4. () Ömek Olay (Durum Çalışması) 5. () Eleştirel Çalışma 6. () Diğer.....	1. () Kavram Analizi 2. () Tarihsel Analiz 3. () Meta Analiz 4. () Diğer.....	1. () Açıklayıcı (Nitel/Nitel) 2. () Keşfedici (Nitel/Nitel) 3. () Çeşitleme (Nitel + Nicel)
D. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI			E. ÖRNEKLEM	
1. () Gözlem () Katılımcı () Katılımcı Olmayan 2. () Görüşme Formu () Yapılandırılmış () Yarı Yapılandırılmış () Yapılandırılmamış () Odak grup 3. () Başarı Testleri () Açık Uçlu () Çoktan Seçmeli () Diğer 4. () Tutum/Algı/Kişilik/Yetenek Testleri () Açık Uçlu () Çoktan Seçmeli () Diğer 5. () Anket/Ölçek () Açık Uçlu () Likert () Diğer 6. () Dokümanlar 7. () Alternatif değerlendirme araçları (Kavram haritası, Portfolyo vb.) 8. () Diğer (adını yazınız).....			E1. Örneklem	E2. Örneklem Büyüklüğü
			1. () Okul öncesi 2. () İlköğretim 1-5 3. () İlköğretim 6-8 4. () Ortaöğretim 5. () Lisans 6. () Lisansüstü 7. () Öğretmenler 8. () Yöneticiler 9. () Vehiler 10. () Öğretim elemanları	1. () 1-10 arası 2. () 11-30 arası 3. () 31-100 arası 4. () 101-300 arası 5. () 301-1000 arası 6. () 1000'den fazla
F. VERİ ANALİZ YÖNTEMLERİ				
NİCEL VERİ ANALİZİ		NİTEL VERİ ANALİZİ		
1. Betimsel (Descriptive) 4. () Frekans/Yüzde 5. () Ortalama-Standart Sapma 6. () Grafikte gösterim	2. Kestirimsel (Inferential) 7. () Korelasyon 8. () t-testi 9. () ANOVA 10. () ANCOVA 11. () MANOVA 12. () MANCOVA 13. () Faktör Analizi 14. () Regresyon 15. () Non-Parametrik Testler 16. () Diğer.....	3. Nitel Analiz 14. () İçerik Analizi 15. () Betimsel Analiz 16. () Diğer.....		